
411
COLECTIA
STIINTIFICO-FANTASTICE
CLUB
cpsf.info
COLECȚIA POVESTIRI
ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

411

VASILE BĂRAN

Fantasma

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta desen: NICU RUSSU
Desene interioare: AUREL BUICULESCU
Portret: ALEXANDRU DIACONU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

VASILE BĂRAN

Prima carte a lui Vasile Băran datează din 1962 şi se numeşte „Uluitoarea dispariţie a unui cap liniştit", titlul uneia dintre schiţele sale satirice. Au urmat apoi acele liliputane proze poematice: „O raită prin pădurea de întîmplări", „Intîmplări din primul vis", „Săgeata albă", „Numărați pînă la unu", „Microsisioane satirice", „Berbecul zburător" — expresii curioase ale genului scurt, suită de imagini tremurate dintr-o lume de miraje al căror sens este să refacă atmosfera unor evenimente sufleteşti îngropate în straturile cele mai adînci ale memoriei — precum şi romanele „Duminica lucrurilor" şi „Cuptorul de ars cărămidă", în a căror ţesătură găsim trăsături definitorii ale prozei sale: satira şi lirismul.

In nuvela „Fantasma", ai cărei eroi trec prin cele mai neaşteptate peripeţii, Vasile Băran foloseşte procedeul grotesc al neverosimilului cu un comic nu numai de situaţii, ci şi de fond. Nuvela este o satiră la adresa celor ce consideră fericirea în afara muncii, în afara gîndirii creatoare, reliefîndu-se ideea că omul se caracterizează în primul rînd printr-o participare activă şi conştientă la viaţa socială.

Alegoria din care se naşte intriga şi simbolul întruchipat în acea apariţie misterioasă venită de pe Astrid într-un oraş amorţit de pe o insulă pămînteană prilejuiesc interesante reflecţii cu privire la fericire, la necesara primenire a vieţii — lectură antrenantă pentru toate categoriile de cititori.

Colecţia „POVESTIRI ŞTIINŢIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Ştiinţa şi Tehnica
Anul XVIII
1 ianuarie 1972

Fantasma

de VASILE BĂRAN

Capitolul I

EXISTĂ O DEPRINDERE nu tocmai nobilă de a-ţi uita ochii holbaţi şi gura căscată spre te miri ce, fără ca cineva să-ţi ceară acest efort, ba, de cele mai multe ori, fără ca tu însuţi să urmăreşti vreun scop. Obiceiul ăsta păcătos l-am avut şi eu şi încă de mic copil. Şi mi-a jucat tot felul de renghiuri. Şi tot el m-a împins şi în peripeţiile acestea pe care, profitînd de faptul că dumneavoastră, cititorii, sînteţi mai totdeauna dispuşi să ascultaţi cu deplină încredere pînă şi cele mai năstruşnice plăsmuiri, vi le voi povesti pe nerăsuflate.

Nu cu multă vreme în urmă, în baza unui contract de coproducţie încheiat între Studioul cinematografic din Bucureşti şi o casă de filme italiană, mă aflam la Torino, pe Via Peyron, într-o clădire cu patru paliere nu departe de cofetăria „Frangia" din piaţa Carlo Felice, şi-mi petreceam timpul mai mult pe o terasă, la o măsuţă, dincolo de care nu vedeam şi nu auzeam nimic ; scenariul la care scriam mă subjugase atît de mult încît, ridicîndu-mă, aş fi putut păşi de-a dreptul în stradă ! Se scurgeau aşa ore şi nu mă luam în seamă nici pe mine. Erau chiar momente cînd terasa se despărţea de zid şi mă ducea prin locuri necunoscute, care mă chemau pe nesimţite, aşa cum apa atrage de departe puful păpădiei. Pînă într-o după-amiază cînd, la fereastra de vizavi, mereu acoperită cu o perdea albă, a apărut o mînă cu degete lungi şi delicate, fluturînd o colivie colorată. Fireşte, am tresărit. În colivie ar fi putut fi o pasăre, sau un şoricel, sau orice altceva şi-am

deschis, larg, ochii și mi-am lăsat, după obicei, căscată și gura. Între terasa mea și fereastră era legată o sfoară și colivia aluneca spre mine ca un teleferic în miniatură, în vreme ce mîna dispăruse, iar perdeaua s-a tras la locul ei ca o cortină. Mă pregăteam s-o întîmpin. Pe la jumătatea sforii colivia s-a oprit, probabil împiedecată de vreun nod. Mi-am dus atunci privirea spre ereastră, să văd ce se petrece acolo. Nu se petrecea nimic. Perdeaua acoperea neclintită geamul. Înțelegeam că singura soluție era să scutur sfoara și astfel colivia să pornească spre mine. M-am uitat încolo și-ncoace, să nu mă vadă cineva și-am tras-o repede și am intrat cu ea în casă. Era o cutiuță din sîrmă împletită, cu o ușiță din lemn. Grija mea era acum s-o deschid cu băgare de seamă, ca nu cumva vietatea pe care-o bănuiam înăuntru să-mi scape sau să mă muște. Încă din copilărie aveam oroare de gîndaci și pui de vipere și singurul lucru la care mă gîndeam era să nu fi fost acolo vreun gîndac sau vreun pui de viperă. În colivie nu era însă nimic. Și, cum nu mi-ar fi fost de nici un folos, am dus-o înapoi, atîrnînd de sfoară. Dar chiar în clipa în care voiam să-i fac vînt, am observat o zbatere albă. Am tras-o imediat, și pe terasă s-a rostogolit un ghemotoc de hîrtie. Era o scrisoare. Mi-o trimitea o femeie care-mi dădea întîlnire, chiar atunci. „Perfect“ — mi-am zis și m-am dus spre cofetăria „Frangia“. În fața liftului am simțit deodată o zvîcnire, undeva în piept. Cîndva, în viața mea trăisem o dragoste puternică și acum, întorcîndu-mă cu gîndul la clipele acelea, mă cuprinsese o teamă inexplicabilă. „Dacă nu mă duc ?“ — m-am întrebat. „Dar de ce să nu mă duc ?“ — mi-am spus tot eu și am coborît.

Era acolo : bea citronadă cu ajutorul unui pai. Stătea cu umerii puțin aplecați și părul lăsat, învăluind paharul, parcă mîngîidu-l. O cunoșteam ? Nu, n-o cunoșteam. Ba da, o cunoșteam ! Și-a ridicat fruntea și din privirile ei am înțeles că nu aștepta pe altcineva.

— Sînt cam ciudate fanteziile astea ! m-am așezat în fața-i la masa de răchită.

— Nu sînt fantezii, îmi spuse Minodora, lăsînd să-i alunece pe sub sprîncenele mici o privire directă și tristă. Trebuie să mă ajuți.

— Să te ajut ?

M-a fulgerat un gînd : „Nu cumva i s-a întîmplat ceva grav ?“

— Trebuie să mă ajuți, repetă ea, și asta cît mai repede !

Minodora, Dora Merelli, era o cunoștință de pe vremea adolescenței, fiica arhitectului Francesco Merelli, cel care lucrase la clădirile din Piața Romană. Mi-ar fi plăcut de ea, dar încă de pe atunci îi făcea curte băiatul unui compatriot, inginerul Mequinez, pe nume Carlo, Carlo Mequinez. Așa încît, s-o pot vedea, trebuia mai întîi să-i fiu amic lui Carlo. Nu mi-a fost greu să-i cîștig prietenia, dată fiind pasiunea lui pentru pescuit. Ne duceam pe malul Herăstrăului și petreceam acolo după-amiezi întregi. La terminarea construcțiilor, italienii se întorseseră acasă, iar acum aflam că cei doi tineri, Minodora și Carlo, se căsătoriseră. O priveam și gîndurile mi se duseră cu ani în urmă. Prinsesem cu ea păsări și făcusem din arbori scări... Și mi se părea ciudat că niciodată n-o privisem atît de aproape și nici nu-mi dădusem seama că farmecul ei provenea din felul cum își înclina capul și gîtul.

— Povestește-mi, mă hotărîi eu și comandai tot felul de băuturi. Ea gustă din fiecare și se opri la vin.

— În ziua în care m-am căsătorit, povesti ea, erau pe lume milioane de bărbați. Și eu l-am ales pe el.

— Și milioane de femei, am adăugat eu.

— Da, și milioane de femei. Și el m-a ales pe mine. Tu știi cît era de fericit ? Știi sau nu știi ? s-a necăjit ea. Au fost zile în care mă purta în brațe ca pe un copil. Se părea că nici n-ar fi putut respira fără mine, uneori aveam impresia că pe pămînt nu existam decît noi doi. Chiar așa-mi și spunea : „Pentru mine nu există nimeni în afară de tine !“ Odată s-a întîmplat să mi se rupă o unghie de la un deget și el se interesa clipă de clipă dacă mă durea sau nu. „Te doare ?“ — mă întreba el la telefon.

De Anul nou am plecat în munți. Eram numai noi într-o cabană și am făcut focul și toată noaptea am dansat în jurul focului. Ne atingeam și mi se părea că și el era o flacără. Dar asta s-a întîmplat de mult... Altădată stăteam în parcul din Augusta. Ploua. Ne-am dus sub un copac și aș fi vrut ca ploaia să nu se fi oprit niciodată. Dar și asta s-a întîmplat de mult.

„Ce ființă ciudată !" — îmi spuneam.

— Alergam, alergam, îi auzii eu vocea și deodată totul s-a oprit. Și m-am pomenit într-o întreprindere în care înainte de orice trebuie să fii soție. Soția serioasă care-și așteaptă bărbatul și face tot ce-i cere el și cînd vrea el să-i ceară. Iar el, bărbatul sobru și rigid, care răspunde de întreprindere, de bunul ei mers... Ah ! exclamă ea, totul n-a fost decît o prefăcătorie !

— Nu, Minodora, îi spusei, pentru că nu-l puteam crede pe Carlo un prefăcut. Dragostea...

— Ba da, ba da, a fost o minciună, scrîșni ea. Adevărul nu-i decît această existență mecanică și instinctivă, aidoma celei a castorilor.

— Chiar așa ? am vrut eu să rîd, dar i-am văzut ochii înotînd în lacrimi și fața îi era acum schimonosită.

Aș putea oare să-i fiu de vreun folos ? mă întrebam. Nefericita nici măcar nu știe să-l facă gelos. Pentru că eram sigur că toate femeile din lume trec prin așa ceva și că mai toate se descurcă în același chip. Aflasem lucrul acesta dintr-un almanah „Femina" editat încă înainte de era noastră și reluat întocmai și peste mii de ani, fără cea mai mică adăugire, în afara unor noutăți care-i priveau pe roboți. De unde trăsesem concluzia că plictiseala este o lege veșnică a oricărei familii, omul are o fire extrem de complicată.

— Tu singură ai putea să îndrepți lucrurile, îi spusei. Ea se lăsă în scaun fără să mă audă.

— Uneori mă simt atît de deprimată că îmi vine să plîng. E groaznic să știi că pentru omul iubit ai devenit o povară, în vreme ce alții ți-ar aduce stele de pe cer.

— Cine ? am întrebat involuntar.

— Oricare. Și tu. Crezi că nu-mi amintesc cum te țineai după mine ? Dacă n-ar fi fost Carlo, aș fi rămas poate la voi, în București. Nu mă crezi ? Dar eu eram îndrăgostită de Carlo. Nici nu știi cît de mult îl iubeam ! Mă ajuți ?

Doream sincer s-o ajut, dar, pe moment, nu-mi dădeam seama cum.

Tăcerea mea aproape că o enervă :

— Mă ajuți sau nu ?

— Cred că aș putea să-ți dau cîteva sfaturi, mi-am ridicat eu mîna să le număr pe degete. În primul rînd,

i-am spus citind-o pe Doamna de Sommervieux, te sfătuiesc să nu mai plîngi, fiindcă lacrimile urîțesc. În al doilea rînd, trebuie să știi că fericirea conjugală a fost în toate timpurile o speculație care cere multă iscusință. În al treilea rînd, resemnarea...

Minodora se ridică, sugrumîndu-mi, în față, teoria.

— De ce pleci ? i-am oprit eu mica poșetă verde.

— Mie nu-mi trebuie speculații, izbucni ea. Eu am crezut sincer în fericire. Nu sînt la teatru și nu trăiesc de o mie de ori. Și nu vreau să îmbătrînesc într-o viață uscată. Dacă nu vrei să mă ajuți, spune-mi deschis. Vrei sau nu ?

— Vreau, sigur că vreau, Minodora, dar cum ? Nu găsesc încă nici o soluție. Lasă-mă vreo două zile să mă gîndesc, i-am cerut eu un răgaz.

— Soluția o am eu, se așeză ea și ochii îi sclipiră.

— Care ?

— Dar mă ajuți ?

— Te ajut.

— Convinge-l pe Carlo să mergem la Montana.

— La Montana ?

— Da, la Montana, își duse Minodora capul mult înainte și privirile ei păreau să fi trecut dincolo de linia orizontului. Adia vîntul și norii se strînseseră într-o parte. Și în spărtura aceea se ivi, apropiindu-se tot mai mult de noi, o stea liliachie.

— Unde-i Montana ? o întrebai.

— Nu știu nici eu.

— Atunci cum o să mergeți ?

— O să aflăm. Știu numai că e un orășel pe o insulă, undeva, în sud. Aș vrea să mergem acolo într-o excursie. Măcar să știu că am făcut totul. Trebuie să încerc. Se spune că dacă stai acolo cîteva zile vei fi fericit pentru tot restul vieții. Îl convingi ? El își ia acum concediul. Și o să mergem la părinți. Și o să-mi arate iarăși arborele din care a căzut cînd era mic și o să-mi spună : „Uite, din copacul ăsta am căzut eu cînd eram mic". Și-o să mă lase acolo, iar el o să-și ia revistele și tutunul. Eu o să vreau să plecăm, să coborîm la iaz, să urcăm pe căpițele cu fîn, dar el o să se încrunte și o să mă roage să fiu serioasă : „Dora, te rog să fii serioasă".

Nu mai vreau să văd copacul acela!
— I-ai spus?
— Ce să-i spun?
— Ce-mi spui mie?
— Nu. Lui nu pot să-i spun, mă încredință Minodora. Oricui i-aş putea spune, numai lui nu. El e soţul meu. De cîte ori nu mi-a venit să-l iau de mînă şi să-i vorbesc. Nu i-am vorbit niciodată, dar ştiu bine ce mi-ar fi răspuns: „Dora, dragă, îţi dau banii mei, dar nu te pot apăra de timp şi de vise. Te-ai înşelat. Nu ştiu pe cine ţi-ai imaginat, dar, desigur, nu pe mine. Pe mine... uite-mă cum sînt".
— De unde ştii?
— Ce să ştiu?
— Că ţi-ar fi răspuns aşa?
— Poate nu aşa, îmi dădu Minodora dreptate. Poate mi-ar fi spus că sîntem străini. Şi eu i-aş fi spus la fel. „Deşi te iubesc, totuşi sîntem străini". Oricum, timpul trece repede. El lucrează mult, vine obosit. E inginer, ca tatăl său, munceşte la construcţii. Dimineaţa, cînd se trezeşte, îi văd privirea încă dinainte. Se scoală repede, pleacă, şi eu rămîn să mă chinui aşteptîndu-l. Şi-mi pun tot felul de întrebări. „Ce înseamnă, în general, să iubeşti?" Înainte, nu ştiam aproape nimic unul despre altul şi ne iubeam. Iar acum, cînd ne cunoaştem... Trebuie să mergem. Să mergem neapărat la Montana. Măcar o săptămînă. Îi spui?
— Eu?
— Da, tu. Pe mine n-o să mă asculte. Şi te mai rog ceva. Să mergi şi tu.
— Minodora, dar eu...
— Ai spus că mă ajuţi!
Vru să se ridice.
— Bine, bine, dar eu...
Am vrut să-i spun că scriu la un scenariu, că nu stau prea multă vreme în Italia, că, în sfîrşit, am o mulţime de treburi, ei însă nu-i trebuia nici un argument.
— Dacă nu mergi, n-o să meargă nici el. Şi-o să ne ducem la părinţii lui.
Eram convins că fericirea nu creşte ca frunzele în pomi, dar nici nu puteam s-o refuz. Trebuia, aşadar, să ajungem neapărat la acea insulă învăluită în mister. Numai

doar dacă Minodora n-ar fi făcut vreo glumă. Ca să verific o bănuială ivită subit în mintea mea, i-am propus Minodorei să ne întîlnim la miezul nopții la spălătoria de la subsol.

— Pentru ce ? s-a speriat ea.

— Să discutăm acolo. Să ne facem un plan... am bîiguit eu.

— Planul e făcut, mi-a explicat Mindora cu cea mai deplină gravitate. Vorbești cu el. Îl amuză călătoriile și pescuitul. Îi spui că la Montana sînt rîuri cu pești din cei mai rari. Vă urcați în tren, și eu...

— De ce în tren ?

— Pentru că nu suport avionul.

— Cine merge cu trenul pe o distanță atît de mare ?

— Noi. Ți-am spus că nu suport avionul. Vă urcați în tren, și eu vă urmăresc.

— Nu mergi cu noi ?

— Ba da. Vă întîlnesc acolo.

— Unde ?

— În tren.

— În tren ? am rămas eu, după obiceiul acela prost cu gura căscată și ochii ațintiți spre frumoasa mea prietenă din copilărie.

I-am mărturisit pe față.

— Nu înțeleg.

— Oh, oh, s-a burzuluit Minodora, se vede că ți-e gîndul mereu în altă parte. Ți-am spus că Mequinez n-o să meargă la Montana decît dacă-l convingi tu. Și în nici un chip n-o să-i convină să merg și eu cu voi. O să mă trimită la țară. Eu însă, știind ziua în care veți pleca, îmi voi lua drept punct de observație trenul.

— De unde vei știi ziua ?

— Îmi comunici prin colivie. Îi dai drumul pe sfoară.

— A, rîsei eu, colivia !

Oricît de atent i-am ascultat explicațiile, mult mai tîrziu le-am înțeles exact, și anume după discuția cu Carlo Mequinez, care s-a arătat extrem de bucuros cînd m-a văzut :

— Ce faci ? De cînd ești aici ? Formidabil ! Se întîlnește munte cu munte... Mi-era dor de București, să știi... Dacă spui tu, mergem și la Montana. Habar n-am de insula asta, dar dacă spui tu... Voi, scriitorii, cunoașteți

mai bine globul pămîntesc. Mergem, cum să nu mergem ? Îmi dădeam limpede seama că pentru el plecarea noastră egala cu o neașteptată și binefăcătoare evadare.

— Românule, nu și-a putut el stăpîni entuziasmul, îți voi fi recunoscător.

A rămas să iau eu biletele și să ne întîlnim la gară peste două zile. I-am comunicat Minodorei, prin colivie, hotărîrea noastră. Dar de-abia de aici s-au iscat încurcăturile. Prima și cea mai alambicată provenea din faptul că la gară nici unul dintre casierii de la ghișeurile de bilete n-auzise de Montana. Am trecut pe la toate casele de bilete, am intrat la birourile speciale, am stat de vorbă cu impiegații.

— Montana... Montana... Montana... deschideau ei marile hărți ale căilor ferate fără nici un rezultat. Aproape că mă hotărîsem să renunț. Și-mi părea rău că aveam s-o dezamăgesc pe Minodora. O vedeam în fața ochilor făcîndu-mi reproșuri : „Nu ești în stare de nimic ! Ai spus că mă ajuți. Dar nu ești în stare de nimic !"

Mă plimbam abătut pe culoarele birourilor de mișcare, cînd dintr-un colț retras s-a ridicat o femeie cu șapcă galbenă.

— Montana ? mă întrebă necunoscuta oprindu-se în fața unui perete de sticlă, pe care-au apărut, deodată, o mulțime de puncte luminoase. Răsuci un buton și luminițele începură să tremure și să treacă unele într-altele, schimbîndu-și locul și colorîndu-se altfel, mereu altfel, încît ți-ar fi fost imposibil s-o urmărești numai pe una. În urma lor se încrucișau linii, miriade de linii țîșneau în toate direcțiile, dar nici una nu ducea la Montana.

— Acum înțelegi ?

— Nu, i-am spus nedumerit.

— Liniile noastre nu trec prin Montana, îmi explică femeia cu șapcă galbenă. Dacă vrei totuși să ajungi acolo, trebuie să mergi pînă la Genziana. E o stație de platou. Un fel de stînci în mare. Privește-o !

Răsuci iarăși butonul și undeva, printre miile de luminițe, clipi un punct roșietic.

— Cobori la Genziana.

— Și de la Genziana ?

— Asta n-o mai știu ! a ridicat din umeri femeia cu șapcă galbenă. Întrebi la Contturist.

Am cumpărat trei bilete, două în vagonul de lîngă locomotivă, pentru mine și Carlo, iar cel de-al treilea, în vagonul din spate, pentru Minodora, conform planului făcut de ea. După ce aveam să ne urcăm în tren, urma ca eu să-i duc biletul și ea să apară abia la stația finală. În acest fel, Carlo n-avea cum să se mai împotrivească și nici n-ar fi putut să se întoarcă de la jumătatea drumului.

A doua încurcătură care mi-a adus bătăi repetate în tîmplă s-a produs chiar în dimineața plecării. Minodora nu se vedea nicăieri. Am răscolit cu privirea toate peroanele, știam că trebuie să aibă cu ea un șal violet, dar șalul nu apărea, iar trenul pufăia gata de plecare. În cele din urmă chiar a și plecat, iar eu nu-mi găseam liniștea. M-am dus la fereastră, lăsîndu-l pe Carlo întins pe bancă, fiindcă, spunea el, un călător trebuie să fie odihnit. Priveam înapoi spre ultimul vagon, cînd a apărut șalul fluturînd victorios la ultima fereastră. Trebuia, deci, să-i duc biletul.

Am găsit-o stînd lipită de fereastră și părea să mă fi așteptat de mult : am simțit asta după pasul pe care l-a făcut spre mine. Și se prea poate să nu fi fost doar o părere, se prea poate ca trenul acesta să fi pornit cu multă vreme în urmă, fiindcă umerii ei mici se lăsaseră în jos, iar mie începuse să-mi crească barba.

— Oprirea este la Genziana, i-am spus Minodorei. Montana e în altă parte, o să vedem cum o s-ajungem acolo.

— Bine, bine, mi-a răspuns ea, făcîndu-mi semn să mă întorc, să nu-l las pe Carlo singur.

Cînd am ajuns în vagonul de lîngă locomotivă, Carlo mai stătea încă lungit. În compartiment se aflau doi necunoscuți, pe care nu-i puteam vedea în față din pricină că, trăgînd din tutun, își scoseseră capul pe fereastră. Le auzeam, în schimb, discuția :

— S-ar putea să te înșeli.

— S-ar putea.

— Atunci cu siguranță că te înșeli.

— S-ar putea, dar eu cred.

— În imposibil ?

— De unde știi ? Lipsa de voință și lîncezeala sînt pur și simplu dușmani înverșunați ai omului.

— Învinge-i !

— Am să-i înving.

— Crezi ?

— Domnule, nu ești obligat să mă asculți, spuse ultimul cu răceală și se întoarse, și în fața mea apăru un bărbat cu obrajii pietroși.

Celălalt se întoarse și el, dar, uitîndu-și luleaua în gură, se scuză și o răsturnă peste bara ferestrei, stingînd-o.

— Avocatul State, se recomandă el. State Rosario La Ciura. Dumnealui e Toni. Toni... Vru să mai adauge ceva, dar ultimul îl opri și veni foarte aproape de mine.

— Domnule, vorbi el, colegul dumneavoastră ne-a spus că mergeți la Montana. E adevărat ?

— Adevărat ! i-am răspuns eu cu o voce pe care-o doream cel puțin la fel de impertinentă ca a lui.

— Bine, domnule, dar Montana...

Avocatul se așeză între mine și acel Toni.

— Toni, Toni, de ce sperii lumea ? îi apostrofă el. Trebuie să coborîți la Genziana, îmi spuse avocatul cu o voce blîndă.

— Știu, îi răspunsei.

— Coborîm împreună. O să vă simțiți admirabil. Montana e orașul fericirii...

În vremea asta, cel căruia i se spunea Toni își scoase un mic aparat de fotografiat și ieși cu el pe culoar. Pînă la Genziana nu l-am mai văzut. Genziana era o gară ascuțită, aducea cu o țeapă de oțel, înconjurată de un gard din piatră vînătă.

— În sfîrșit, spuse avocatul. Va trebui să mergem pe jos.

— Am ajuns? își aruncă Carlo rucsacul în spinare.

Eu rămăsei în urmă s-o văd pe Minodora. În toată gara, din cîte am putut să cuprind cu privirea, am coborît doar noi : eu, Carlo, avocatul și cel căruia i se spunea Toni. Și iarăși între tîmplele mele s-a pornit bătaia aceea scandaloasă de parcă s-ar fi aflat acolo un uliu care voia să scape dintre niște gratii. „Unde-ar putea să fie ? N-o fi rămas în tren ?"

— Hei, mă strigă Carlo ! Ce tot te-nvîrți pe-acolo ?

Toni mergea înainte cu avocatul ; Carlo după ei. Eu abia îmi tîram picioarele. În fața noastră se întindea un stufăriș și, de la o vreme, o mulțime de cai treceau

într-o parte și-n alta cu gîturile întinse, înverzindu-și părul cu rogoz. Mai încolo era o dungă alburie, și caii își duceau boturile în aburul ei și fugeau deodată înapoi. „Poate-ar fi trebuit să fi rămas cu ea" — mă certam în gînd. Mi-o închipuiam în tren, în vagonul acela din urmă, singură și tristă, la fel de singură și la fel de tristă ca și în clipele lungi ale așteptării ; și poate plîngea, și poate nu coborîse într-adins, ca să fie singură. Avusese nevoie de o schimbare de aer, înțelesesem bine dorința ei și-mi spusesem : „Voi doi o să vă înțelegeți. N-o să puteți trăi unul fără altul. Veți găsi neapărat ceva nou, interesant. În viață nu poți să nu fii animat de un scop înalt, de un țel frumos care să înnobileze sufletul". În cele din urmă trebuie să-și dea seama Minodora că fericirea depinde, în primul rînd, de ea. Acum însă nu înțelegeam de ce n-a coborît. „Cum de n-am prevăzut ?"

Dunga alburie se lățise. Caii sorbeau mereu din apa ei și se isca atunci o fugă nebună ; herghelii de cai alergau înapoi, iar cei care intrau în ceața albă păreau să-și pună aripi.

Toni se opri.

— Să mergem, îi auzii pe avocat. Și să găsim o barcă. Uhu ! strigă avocatul făcîndu-ne cu mîna să-l urmăm.

— Aici nu poate fi decît o deltă, îmi spuse Carlo izbindu-mă cu pumnul în umăr. Unde te gîndești ? Tăiem nuiele și ne facem coșuri. Cu coșul se pot prinde și raci.

Carlo era vesel, îmi vorbea mereu de pești și de raci, de faptul că peștii pot fi ademeniți cel mai bine dimineața, în zori, cînd sînt încă buimăciți de somn. Eu îl ascultam și mi-au venit în minte tot felul de istorii cu pești ; de pildă, aceea în care se vorbea despre faptul că printre pești, a căror muțenie devenise proverbială, unii s-au dovedit a fi adevărați palavragii și că savanților le rămăsese de stabilit doar ce anume își comunică ; sau aceea în care se povestea pățania peștilor care rugaseră pescarul să fie el conducătorul în lupta pe care-o duceau de-atîta vreme împotriva undiței... Am vrut să-i spun toate astea prietenului meu Carlo, să-i întrețin veselia cînd, deodată, fața lui se înnegri, iar eu era cît pe-aci să strig. Peste un smoc de rogoz plutea șalul violet al Minodorei. Ieși ca o pasăre și-i cuprinse cu brațele de după gît:

— Carlo, te rog să nu te superi, vorbi ea repede.

— Nu te supăra, Carlo, il rugai și eu.

Îi desfăcu mîinile și se întoarse.

— Mergem acasă ! Cu tine nu mai discut ! mă săgetă Carlo cu o privire rea.

În clipa aceea apăru avocatul.

— Domnița cine e ? se miră el ascunzîndu-și tresărirea cu un surîs blînd.

Dar Carlo nu-i luă în seamă întrebarea. Furia cumplită care-l apucase i se simțea pînă și în degete, care-i tremurau nestăpînite.

— O să te coste ! bodogănea el. Știi că mie nu-mi plac maimuțăreli de astea. Măcar să-mi fi spus. De ce nu-mi-ai spus ?

— Ei, mergeți sau nu ? vru avocatul să liniștească lucrurile.

— Noi ne întoarcem, spuse sec Carlo.

— Unde și de ce ? se miră avocatul.

Încă de la întîlnirea noastră, avocatul manifestase o deosebită bunăvoință față de noi, dar acum, odată cu apariția Minodorei, el deveni de o amabilitate și mai evidentă.

— Nu vă puteți întoarce. N-aveți tren decît mîine. Dacă vă face plăcere, sînteți invitații mei. Rămîneți o noapte la Montana și mîine vă conduc eu la gară.

— Nu, nu, refuză Carlo.

— De ce, Carlo ? îndrăznii eu. Păcat de drum...

— Cu tine nu discut ! Ți-am spus ! M-am bucurat că te-am întîlnit, ai putea spune că sînt un oaspete grosolan, dar nu mai discut. Mai bine rămîneam la Torino și beam vin. De ce m-ai adus aici dacă știai că vine și ea ? Nu înțelegi că voiam să fim singuri ? Asta e drum pentru femei ? Eu mă întorc !

Acel Toni trase cu urechea și păru să se bucure de cearta noastră :

— Dacă nu mergeți puteți să stați în gară ! își spuse el părerea.

Avocatul izbucni în rîs :

— Cum o să stea oamenii în gară ? Nu-i nici măcar o sală de așteptare.

După atîtea argumente, Carlo se-nduplecă :

— Bine, mergem. Fie și așa. Dar mîine, se-ntoarse el spre Mindora, plecăm înapoi !

Pornirăm.

Mergeam pe o potecuță, avocatul înainte, Toni după el, iar în urmă Carlo și Minodora, el cu fața întunecată și vocea tăioasă : „Te-am rugat să fii serioasă ! De ce nu ești serioasă ? Ai fi putut să fii serioasă“, iar ea puțin chircită, ca un cățeluș care a făcut o poznă și acuma era amenințat cu bătaia. „Montana ! O năzbîtie și nimic mai mult, gîndeam eu necăjit trăgînd cu coada ochiului spre Minodora și învinuindu-mă c-am ascultat-o. Trebuia găsit altceva, altceva... Îmi era limpede că planul nostru se dusese de rîpă. M-a cuprins revolta ; simțeam eu însumi că acest Carlo Mequinez se purta ca un bădăran. Cel mai bun lucru — îmi spuneam — ar fi fost să-mi fi văzut de treburi, să fi terminat scenariul, și în timpul care mi-ar mai fi rămas să mă fi dus la Roma sau să fi scris povestea mea cu cerbul împușcat. Era un cerb într-o pădure și vînătorul l-a prins viu, dar prințului nu-i trebuia decît trofeul. Sau cea despre Ira, eschimoasa din Nord care a topit cu propriul ei trup ghețarii, sau cea cu generalul rămas fără soldați, sau povestea lui Androcles, sclavul, adus între suliți, de unde fugise, și aruncat în groapa cu tigri și cu lei...

Și mai aveam o mulțime de romane abia schițate, iar eu bîntuiam prin stufărișuri spre o insulă în care nu puteam să cred. Nici Minodora, eram sigur, nu mai putea să creadă, fiindcă o vedeam cum mergea strînsă-n ea. Își dădea desigur și ea seama că dragostea după care alerga fugea mereu luată de vînt... Singurul lucru cu care aveam să mă aleg era imaginea acelei gări cu vîrful ei de suliță și caii zburători. Ceva mai încolo, stufărișul se înălța ca o fîșie de pădure și, printre săbiile de papură, licărea o apă neobișnuit de albastră. Din cînd în cînd, dinspre ea bătea un vîntișor cald și palele treceau pe lîngă gene aproape să le închidă. Pe măsură ce înaintam, simțeam tot mai mult toropeala, aveam chiar impresia că adormisem. Îl căutai cu privirea pe avocat, dar pesemne că o luase înainte prin stufărișul înalt ; nu se vedea. Unde-o fi insula ? Și unde-și avea el vila de care vorbise ? Aproape că moțăiam ; picioarele îmi erau grele, abia le mișcam. M-a trezit acel Toni.

— Ai obosit ? îmi spuse el ironic. Înghite o tabletă.
— Ai grija dumitale, nu-l luai eu în seamă.
— Ţi-e teamă ?
— De ce să-mi fie teamă ?
— Atunci de ce nu iei ? îmi întinse el o cutie cu un fel de aspirine. Ascultă, se postă el în faţa mea parcă vrînd să nu mai înaintez, nu vă lăsaţi ademeniţi de mirajul unei insule nefericite.
— Nefericite ? Poate fericite. N-a spus şi avocatul ? Montana e o insulă a fericirii, nu a nefericirii ? am vrut eu să-i cunosc părerea.
— Avocatul vrea să fie amabil, a făcut Toni un gest a lehamite. Apoi s-a aplecat mult spre mine ca pentru a-mi da un sfat preţios :
— Nu vă ţineţi de noi. Duceţi-vă la treburile voastre. Ce căutaţi aici ?
— Nu te priveşte, m-am simţit jignit. Cred că avem dreptul să cercetăm Montana. Nu ?
— Halal cercetători ! rîse el şi dispăru. Dar nu înainte de a-mi vîrî cutia cu tablete în buzunar : Poate, la nevoie...
L-am revăzut tîrziu urcînd dîmbul spre marginea lacului.
„Ce-o fi cu el ? Nu-mi sună de loc a bine !"
Am luat o tabletă şi m-am simţit deodată inviorat. L-am ajuns din urmă pe Carlo.
— Uite... i-am întins, la rîndu-mi, cutia. Eşti obosit ? Carlo dădu din cap.
— Dacă ai crezut că sînt idiot, n-ai picat bine, îmi aruncă el.
— Voi, italienii, aveţi sîngele prea fierbinte, i-am spus eu. Aş vrea să ştii că nu m-am supărat pe tine, dar...
Minodora mă privi c-un aer vinovat :
— Carlo..., spuse ea, dar el îi reteză orice pornire de a mă apăra :
— Tu să fii serioasă !
Am rămas, încet, în urma lor. De pe dîmb, avocatul ne făcea cu mîna :
— Uhu ! Uhu ! striga el, aplecîndu-se într-un mod ciudat, părînd să-şi fi aruncat hainele şi să-şi fi îmbrăcat altele de altă culoare, dar probabil că asta se petrecea din cauza soarelui care căzuse oblic, vopsind totul în

violet, ca șalul Minodorei. Și toată întinderea de stuf era acum un șal tremurător.

Urcarăm dîmbul și în fața noastră se înfățișa lacul miraculos : un cer întors și pe albastrul lui o singură stea neîntinată.

— Montana ! ne arată avocatul.

Din stea picurau raze și insula era ca de argint.

— Montana ! spusei eu încet. Așadar, există !

Și nu puteam să nu încerc să aflu gîndurile Minodorei și m-am întors să-i surprind privirea. Am rămas uluit : Carlo și Minodora stăteau îmbrățișați. Păreau să nu mă vadă, deși eram foarte, foarte aproape de ei.

„Draga mea...“, „Dragul meu...“ — își șopteau ei cu ochii duși spre steaua plutitoare.

Mărturisesc încă o dată că, în toată vremea de cînd călătoream, povestea Minodorei despre Montana o luasem drept o dorință, un vis al ei, o născocire de care avea nevoie, deși femeia cu șapcă galbenă din gară vorbise despre ea (dar vorbise ea despre o localitate oarecare, deci pentru mine Montana — insula fericirii — nu putuse fi decît o invenție !). Transformarea aceea atît de bruscă a lui Carlo mă tulburase însă atît de profund încît siguranța cu care privisem lumea cu legile ei precise și clare începuse să se clatine. Mi-am scuturat capul : poate-i o părere. Poate toropeala aceea dinainte mă făcea acum să am halucinații. Nu, nu : Carlo și Minodora se sărutau ca după o lungă despărțire. Și se mai petrecu un lucru nebănuit : Carlo, care avea o statură aproape scundă, părea să se fi înălțat acum binișor, umerii i se lățiseră, iar fața îi era luminată de un surîs.

— Ești frumos ! murmura Minodora. Totdeauna am visat să mă iubești.

— Și tu... Și tu..., se auzeau cuvintele încete ale lui Carlo.

Cu gura căscată la ei, nici n-am observat că avocatul și cel căruia i se spunea Toni dispăruseră.

— Ce facem ? m-am neliniștit eu. Cum o să ajungem pe insulă ? Hei ! N-auziți !

Probabil că strigasem cu destulă putere fiindcă tînărul Mequinez a tresărit speriat. S-a liniștit însă în aceeași clipă :

— Noi rămînem aici, se arătă el dezinteresat. Facem focul și dansăm. Nu-i așa Minodora ?

Minodora și-a întins mîinile spre umerii lui.

— Minodora ! vrusei eu să-i vorbesc, nu mergem în orășel ? Tu singură voiai să mergem în Montana ! Dar ea părea să nu mă fi recunoscut. Mă privea fără să clipească, ochii îi erau de sticlă, o sticlă albastră și limpede ca apa lacului. Și abia acum înțelegeam, în adîncurile ei, expresia „orbită de dragoste".

Trebuia deci să mă descurc singur. Unde-ar putea să fie o barcă ? M-am dus de-a lungul malului. Apa se întindea pustie. Doar mai încolo două păsări planau hîrjonindu-se și țipînd ascuțit. Mă uitai o clipă la ele. Întorsei capul spre apa lacului și abia atunci descoperii silueta unui om trăgînd ceva spre mal. Era avocatul : îi vedeam fața lungită-n jos de barba ca o pată. Alături, pe cărare, mergea acel Toni. L-am auzit spunîndu-i :

— Nu trebuia să-i iei !

— Unde puteam să-l las ? se mira avocatul.

— Să fi rămas în gară.

Toni vorbea cu o voce aspră, în vreme ce avocatul îi explica blînd că n-ar fi fost frumos.

— Să știm să ne purtăm ! mai spuse avocatul trăgînd barca spre noi.

— Hei, strigai eu. Avem o barcă. Veniți ! Trecem dincolo pe insulă ! Carlo ! Minodora ! M-auziți ? Dar pajiștea era goală. Și mult mai încolo i-am văzut pe Carlo și Minodora alergînd în jurul unui copac. Se roteau, rîzînd în cascade, vrînd să se prindă, dar nu se ajungeau și se roteau și se roteau întocmai ca în acele scene de film folosite adesea de regizori pentru a sugera fericirea dată de dragoste. Niciodată nu văzusem un cerc mai perfect ca acela descris de fuga lor. „Am să-l folosesc în scenariu" — îmi spuneam, bucurîndu-mă că nu pierdeam timpul în zadar.

— Să mergem ! ne chemă avocatul făcînd semne din barcă. Era o barcă suplă și ușoară ca un pescăruș, chiar și semăna cu un pescăruș.

Ne-am îmbarcat și am plutit ușor pe lac spre insulă, care ne atrăgea, și vedeam de departe plaja strălucitoare.

N-aș putea preciza cît timp a trecut pînă s-ajungem acolo. Cînd am coborît, nu se făcuse seară, lumina soarelui mai era încă destul de puternică.

Cîteva sute de metri am mers printr-o pădure răcoroasă. Apoi pădurea s-a terminat. Avocatul a făcut cîțiva pași înainte, plin de curtenie, ca pentru a ne deschide niște porți și în fața noastră a apărut aievea Montana. S-a ridicat dintr-o dată în plin platou, producînd o tulburare generală. Pînă și cei doi, avocatul și Toni, nu-și puteau ascunde plăcerea de a revedea acest orășel cu totul fermecător, pe care eu n-am să-l pot niciodată descrie cu fidelitatea meritată. Și încă din acel moment mi-am pus în gînd să-l invit acolo pe regizor — poate că filmul nostru s-ar fi putut turna chiar la Montana. Și-am devenit tot mai atent la fiecare detaliu.

Cea dintîi tresărire mi-a dat-o arcada de la intrare, un fel de arc de triumf cu coloane puternic lustruite și pictate într-un galben aprins de pe care doi Cupidoni își aruncau necontenit săgețile de platină. Ei vegheau, după cum se vedea, la fericirea orașului. Săgețile țîșneau tăind pădurea dinapoia noastră și probabil că ele erau caii aceia zburători și tot ele trecuseră prin inima lui Carlo umplînd-o de vibrație și extaz. Imediat după arc urma o clădire cu zidul împletit din linii colorate. Am înțeles repede că era o cofetărie după firma scoasă peste strada cu gazon : „Cereți înghețata Port".

Atent, avocatul ne-a invitat să intrăm.

— Nu strică să ne răcorim nițel, mi-a spus el amabil. Vii și tu Toni ?

Toni a refuzat. Ne-a urat „petrecere frumoasă" și ne-a părăsit pe loc.

— E un tip dificil. Orașul îl suportă destul de greu, îmi spuse avocatul.

Nu i-am cerut explicații, îi observasem cu însumi firea întortocheată și neospitalieră.

— Să intrăm, spuse avocatul, și dincolo de ușă se deschise o grădină imensă cu sute de mese nichelate coborînd departe la un buchet terminal de copaci cu coroane bogate și îndărătul cărora tremura apa de oțel a lacului. De plăcere am vrut să aprind o țigară, dar avocatul mă opri aproape speriat.

— Vai de mine ! Să nu faceți una ca asta !

Am aflat de îndată că locuitorii orășelului — montanienii — nu fumează, că fumul de tutun ar fi pentru ei o catastrofă, și nici băuturi alcoolice nu consumă. Că au o viață extrem de ordonată, de liniște și pace desăvîrșită.

— De altfel, îmi spuse avocatul, n-o să vedeți în Montana nici un bătrîn.

— Sînteți montanian ? l-am întrebat amintindu-mi că, în tren, avocatul fumase aproape fără întrerupere.

— Da și nu, îmi răspunse, explicîndu-mi că, de fapt, el își are numai locuința în Montana. Fiind specializat în divorțuri, e nevoit să facă naveta în orașele de dincolo de „centură", adică de granița Montanei. În Montana nu s-a pomenit vreodată să divorțeze cineva.

— Nimeni, nimeni ?

— Absolut nimeni ! preciză avocatul. V-am spus : Montana e orașul fericirii. Perechile de montanieni sînt admirabile.

Explicațiile avocatului îmi ațîțară și mai mult curiozitatea. Ardeam de nerăbdare să-i văd pe montanieni și-mi aruncai privirea peste grădina fermecată. La început însă nu s-a văzut nimeni, nicăieri. Doar acolo, în celălalt capăt al grădinii au apărut două siluete plimbîndu-se pe covorul de un verde proaspăt. Apoi se iviră altele și altele. Ieșeau parcă din apă. Chiar așa și era.

— E ora de plajă, îmi spuse avocatul uitîndu-se la ceas. Peste cîteva minute va începe ora pentru servirea înghețatei.

Perechile de montanieni se apropiau tot mai mult de mese. Mergeau încet, ai fi spus că umblau ca în vis. Iată-i: bărbații — înalți, tandri și eleganți, femeile — suple și cu

ochii verzui ca acele nimfe de vitrină, de care te poţi îndrăgosti. Şi am băgat de seamă că toţi semănau între ei şi purtau în colţul buzelor un surîs ca de efigie. Şi nici o clipă nu-şi luau ochii unul de la celălalt.

— Carlo ! Minodora ! i-am făcut eu atenţi. Îi vedeţi ?

Dar Carlo şi Minodora stăteau lipiţi întocmai ca montanienii în vreme ce, în pahare, îngheţata se topise. Pentru ei nu mai exista nimeni în afară de ei doi şi de minunatul farmec al iubirii.

Sorbii din apa nici caldă, nici rece şi mă lăsai cu totul în fotoliul de nuiele crude. Călătoria noastră se umpluse, dintr-odată, cu liniştea visată. Trecusem, aproape fără a-mi da seama, din anotimpul capricios al blocurilor şi străzilor pestriţe, veşnic agitate, la marginea de jos a globului, unde te îmbătai datorită numai ei, tăcerii.

Sorbeam cu lăcomie vînturile încremenite în mari coloane argintii urcînd pînă la cer. Tăcerea acestui ţărm avea parcă miros. Era o întoarcere la izvoare, ba chiar dincolo de ele, unde marea devine atît de largă încît nu mai există şi unde totul se împerechează în ritmul vieţii fără de sfîrşit. Timpul însuşi părea să facă plajă fără să calce-o clipă, măcar, încet, nisipul. Întregul ţărm îşi pleca urechea la singurele cuvinte pe care păreau să şi le spună între ele perechile de montanieni şi pe care aveam curînd să le-aud mult mai de-aproape : „Fii fericit". Îşi duceau privirile, într-o parte şi-n alta, în văluri uşoare de safir, fără să ne vadă şi mă gîndeam că nimănui nu-i trecuse prin minte că undeva pe scutul unui lac se afla o insulă atît de tăcută ca un joc de răbdare. Cinstea descoperirii ei îi revenea Minodorei, care-mi făcuse acele mărturisiri nesperate, şi avocatului — bunului nostru ghid — care ne-o arăta.

Era, fireşte, o primă impresie, fiindcă nu mult mai tîrziu Montana îmi dezvălui scene uluitoare, greu de prevăzut în clipele dintîi.

Despre ele voi vorbi îndată ce vom ieşi din robia încîntătoarei cofetării montaniene.

— Mergem ? îl întrebai pe avocat.

— Mergem ! spuse el amabil.

Ne ridicarăm.

TRECUSERĂ DOUĂ SĂPTĂMÎNI de cînd ne aflam la Montana şi încă nimeni dintre noi nu se gîndea la reîntoarcere. După peripeţiile primelor zile, mă socoteam intrat în normal şi, reluîndu-mi vechile mele deprinderi, adică scriind cu toată rîvna la scenariu şi documentîndu-mă, totodată, şi asupra insulei, am uitat aproape cu totul de Carlo şi Minodora, care, de altfel, îşi consumau lacomi fericirea în casa amabilului avocat State Rosario la Ciura, o vilă splendidă înconjurată de trandafiri liliachii şi de havuzuri multicolore.

Eram destul de împăcat cu mine, nutream pe deplin convingerea că filmul pe care-l scriam se va turna la Montana, într-un cuvînt, mi-l şi închipuiam pe regizor trăgînd primul tur de manivelă. Fireşte, nu bănuiam că aventura noastră la Montana avea să ia curînd o întorsătură de-a dreptul senzaţională şi nici că nesăbuinţa de a fi ascultat-o pe Minodora avea să ne ducă la un pas de pieire. Unul dintre cunoscuţii noştri şi-a şi găsit, într-un mod cu totul tragic, sfîrşitul, iar altul s-a dovedit a fi un mare escroc. Numai cînd mă gîndesc, mă apucă ameţeala şi, din pricina asta, despre acele întîmplări îngrozitoare prefer să povestesc mai tîrziu. Deocamdată mă voi referi la cele două săptămîni care, aşa cum spuneam, au decurs într-o armonie şi linişte totală, astfel că, descriind această perioadă, n-aş avea de povestit mai nimic deosebit în afara unor revelaţii datorate muncii mele de scenarist şi de reporter. Le voi înfăţişa cît mai succint cu putinţă, dezvăluirea lor socotind-o totuşi necesară pentru o înţelegere mai rotundă a straniilor întîmplări de mai tîrziu. Într-un cuvînt, se va putea pricepe astfel mai bine cum locul cel mai liniştit şi izolat din lume poate fi lovit de furtuni, cum o piatră grea şi uriaşă poate fi luată, în cele din urmă, de apă.

V-am spus că prietenii mei, Carlo şi Minodora, erau încă musafirii avocatului State. În toată vila cu saloanele

ei de sticlă și în tot parcul de trandafiri cu fîntînile sale arteziene rămîneau adesea numai ei, căci avocatul, făcînd naveta, lipsea uneori cu zilele, iar eu îi vizitam destul de rar și cu grijă să nu le tulbur fericirea.

Mă instalasem la hotelul fabricii de confecții. Găsisem un balconaș, de pe care puteam privi în voie calmanta viață a Montanei și unde puteam să-mi scriu scenariul, felicitîndu-mă de astă dată că o ascultasem pe Minodora fiindcă, așa cum v-am spus, orășelul mi-a apărut ca o adevărată stațiune de creație și odihnă. Stăteam acolo și cîte o zi și o noapte și, ca să n-adorm, înghițeam cîte una dintre tabletele dăruite de acel Toni, fără să-mi fi dat seama de adevăratul lor rost: deocamdată simțisem, pe pielea mea, că mă țineau treaz.

În orele de destindere, mi-am propus, ca prim scop, o cercetare, măcar în mare, a orășelului, adică am încercat să văd mai întîi care era sursa acelei stări de euforie, ce anume îi dădea Montanei acest aer de vrajă și am ajuns la concluzia că aerul acesta i-l dădea aerul însuși. Aerul de dincoace de „centură", a cărei compoziție rămîne încă o enigmă nedezlegată. Bineînțeles că mai înainte a trebuit să studiez cîteva date geografice, printre care așezarea și clima, și să mă conving în modul cel mai ferm că, în viitoarele decenii, Montana avea să ajungă la o mare celebritate, pricinuită tocmai de acel aer atît de neobișnuit și care, datorită proprietăților sale nemaiîntîlnite, „purifică" sufletul omului, îl face adică să privească viața într-un chip simplu, fără complicațiile și durerile de cap pe care le simți în alt loc pe glob.

M-am hotărît apoi să cunosc orășelul mai în amănunțime, să cobor, cum s-ar spune, în viața lui de fiecare zi și am început printr-o vizită la fabrica de confecții care mă găzduia — considerînd asta și ca o obligație de bun simț. Am intrat zîmbind în biroul directorului, un bărbat care semăna cu toți ceilalți bărbați pe care-i văzusem în Montana, avînd o figură prietenoasă, dar puțin țeapănă și luminată de albul unui guler tare ca de o aureolă ce părea să fi alunecat chiar atunci de pe cap.

Întîlnind zîmbetul meu, directorul s-a ridicat, afișînd din prima clipă o caldă bunăvoință pe față. Și-a lăsat totul baltă și m-a condus de îndată în atelierele largi, printre șirurile de mașini care zbîrnîiau impecabil. Am obser-

vat atunci că hainele care se făceau acolo semănau cu hainele pe care le purtau montanienii și mi-am amintit că absolut toți și în toate clipele erau îmbrăcați la fel : bărbații în același chip, femeile în același chip, dîndu-le aceeași frumusețe ordonată și neclintită. Am povestit mai sus că montanienii semănau și la fizionomie, bărbații între ei, femeile între ele, și m-am gîndit la cîtă harababură există pe lume din acest punct de vedere și din toate punctele de vedere și cît de distonant e totul de la îmbrăcăminte pînă la înfățișare și caracter : unul în frac, altul în slip, unul cu nasul lung, altul de-a dreptul cîrn, unul blînd, altul irascibil, și interesul meu pentru Montana a devenit și mai fierbinte.

Cu bunăvoința cuvenită, directorul îmi arătă șirurile lungi de mașini care bîzîiau neîncetat în sunetele muzicii automate. Atunci am observat un lucru ciudat : așa cum erau instalați, cu greu îți puteai da seama pînă unde ținea trupul montanianului și de unde începea corpul mașinii. Montanienii și mașinile păreau să fi fost tot una. Cu atît mai mult cu cît, prezentîndu-mi-i, directorul unea el însuși montanianul și mașina sub un singur nume, mai bine zis număr sau literă fiindcă, dată fiind asemănarea lor atît de perfectă, montanienii n-aveau nevoie de nume. Era lucrul cel mai curios pe care-l aflasem și m-am oprit în fața unui montanian cu numărul 98 care bătea cu brațele, acum ca niște dispozitive metalice, pe clapele unei claviaturi conform unui cod dinainte stabilit. Mi s-a părut a fi fost un robot, dar i-am văzut ochii și mi-am dat seama numaidecît că e totuși o făptură omenească transformată în robot. Mai tîrziu aveam să aflu chiar din gura directorului că nu mă înșelam.

— Mașina pătrunde tot mai mult în domeniul cugetării, mi-a spus el zîmbind cu buzele subțiri. Dacă așa stau lucrurile, atunci de ce omul însuși, ca ființă cugetătoare, n-ar pătrunde în domeniul mașinii ? Adică de ce să nu facem din om o mașină perfectă ? Dacă mașina execută operații aidoma omului, atunci n-ar trebui ca și omul să fie supus la executarea operațiilor asemenea unei mașini ? Îi vezi ? mi-a arătat el șirurile de montanieni. Ei „nu știu", ci execută. Asta e perfecțiunea noastră. Noi tindem spre „creierele uman-mecanice" ; omul-mașină, omul care să acționeze conform programului nostru. Altfel omul nu

poate fi decît un aparat enervant care oricînd ar putea declanșa gînduri contrare scopului întreprinderii noastre.

În clipele următoare directorul îmi prezentă cîțiva oameni-mașină. M-am uitat adînc în ochii unui montanian. Erau ca și ai mei numai că, în acele momente, ei se mișcau sub sprîncene ca niște sfere impulsionate electric gata să remarce imediat orice greșcală ce s-ar fi putut produce pe banda rulantă. Precizia omului-robot era înspăimîntătoare. Examina cu insistență fiecare fișă ștanțată și cînd în locul unde ar fi trebuit să existe o fisură nu găsea nimic dădea drumul unui semnal de oprire de un verde închis. Din spate, deservantul său vedea acest semnal și înlătura fișa greșită. Lucra cu o iuțeală uimitoare, fapt care mă făcu să exclam :

— Dar cum rezistă ?

Directorul îmi zîmbi din nou cu bunăvoință, gata să-mi explice :

— Montanianul nu are alte preocupări decît operația sa. Pe el nu trebuie să-l intereseze nimic altceva decît să execute ceea ce i s-a ordonat. V-am spus că noi urmărim ca omul-mașină să ajungă să fie capabil nu numai să efectueze toate operațiile cu iuțeala fulgerului, ci să și fie în stare să reziste întocmai ca o mașină bine îngrijită. Iată, se apropie directorul de unul dintre montanieni, sînt aici două dispozitive pentru combustibil. Unul e pentru mașină, celălalt pentru montanian. E ideea patronului nostru, care nu admite pauze: omul trebuie să se hrănească, în plin efort, ca și o mașină. Numai așa vom putea fi egali cu mașinile sau chiar le vom și întrece. Totul e să nu-i dăm montanianului bătaie de cap. El trebuie să trăiască fără alte griji și mai ales fără griji sociale. La ce i-ar folosi să se amestece în treburile patronului ? Menirea lui e să fie un executant ideal al operațiilor. Și ținta aceasta poate fi atinsă numai într-o liniște și supraveghere perfectă. Preferăm adică șoseaua dreaptă și netedă pe care orice vehicul merge bine. De altfel, probabil că ați observat, toate șoselele noastre sînt drepte. Într-o seară, dacă vă face plăcere, putem să mergem la o plimbare.

Și-a privit ceasul :

— Putem face acest lucru chiar astăzi între orele 6 și 7.

I-am mulțumit sincer pentru invitație și m-am grăbit să ies. Îl reținusem și așa destulă vreme.

În drum spre casa de oaspeți, am simțit ispita să dau o raită prin oraș, dar eram istovit, cu toate că n-aș fi putut să-mi explic de ce. Atunci cînd scriam acasă sau pe terasa de la Torino nu oboseam niciodată în halul ăsta, deși mai tot timpul eram înconjurat de un zgomot infernal. Acum însă trăiam în mine un soi de toropeală, care mă îmbia mereu spre somn : aș fi dormit o zi și o noapte fără întrerupere.

Mi-am adus însă aminte de invitația directorului și am deschis sertarul să iau o tabletă dintr-alea date de Toni. De obicei, nu-mi plăcea să mă droghez. Mai curînd aș fi tras pe gît un pahar cu vin, dar, în Montana, nici nu s-a auzit de o astfel de băutură. Nu le-am găsit. Cutia nu mai era la locul ei. Țineam minte că o pusesem într-un borcănel, iar borcănelul într-un sertar. Cu puțin înainte de această întîmplare, constatasem că stîrnisem cuiva un interes deosebit față de persoana mea : mă însoțea ca o umbră pe străzile orașului, avînd grijă să păstreze o anumită distanță. N-am izbutit să-mi văd urmăritorul la chip, asta și din pricină că se întretăiau mereu, înainte și înapoi, perechi de montanieni. Îmi dădeam limpede seama că urmăritorul nu era montanian, ci un individ dinafară, în orice caz, dacă ar fi fost montanian, n-aș fi avut cum să-l observ, întrucît, cum am mai spus, montanienii semănau perfect unii cu alții. Unde putea fi cutia cu tablete ? Pentru o clipă, m-a bătut gîndul că s-ar fi putut să fi intrat în camera mea și să-mi fi cotrobăit prin lucruri. Nu era exclus, fiindcă ceva mai tîrziu am zărit borcănelul aruncat, în cioburi, pe pietriș. M-am tîrît în genunchi și am prefirat printre degete pietricică cu pietricică. Spre norocul meu, sub un ciobuleț, am găsit o tabletă și am înghițit-o pe loc și am alergat apoi să beau un pahar cu apă.

Înviorat, mi-am pus costumul cel nou și m-am îndreptat spre casa directorului. În drum, mi-a venit ideea să mă abat pe la prietenii mei. Voiam să-i iau cu mine, dar i-am găsit dormind într-un hamac și am ieșit ușor, călcînd aleea cu vîrful picioarelor.

(CONTINUARE ÎN NUMĂRUL VIITOR)

Aventură pe fluviul de hidrogen

de ROMULUS BĂRBULESCU și GEORGE ANANIA

(Urmare din numărul trecut)

Cînd „Anteu" a mai avut cam o oră de mers pînă să ajungă în zona de unde fusese emis radiosemnalul, locatoarele au descoperit în spațiu un corp a cărui imagine au proiectat-o pe ecranul direcțional : e o astronavă, după aparențe străină, și cu mult mai mare decît aceea a pămîntenilor, plutind și ea în derivă, mînată la întîmplare de curenții fluviului de hidrogen. „Epavă", o califică robotul vorbitor, și adevărat, după felul cum se răsucește inertă, în voia cîmpurilor ce bîntuie spațiul galactic, nu e decît o epavă.

Heino și Vlad s-au așteptat să întîlnească, la izvorul semnalelor, ființe raționale sau un produs al activității acestora — poate un laborator de cercetare, poate doar o stație automată —, orice în afară de astronava asta, într-o situație atît de teribil asemănătoare cu a lor. Heino, căruia frica nu i-a trecut cu totul, încă mai bănuie o cursă, cu atît mai mult cu cît străinii par cu desăvîrșire lipsiți de posibilitatea de mișcare, iar captatorul gravific al lui „Anteu" a adus la bord alte patru cristale pescuite pe drum. Nu cumva, se întreabă galactonautul, echipajul epavei a urmărit, prin radiosemnale, să ne atragă aici cu un anume scop ? Oricum, între „diamante" și această epavă există o legătură evidentă, chiar dacă n-ar fi de luat în considerare decît prezența lor în același sector al fluviului. Și care alta să fie legătura ?

Pămîntenii s-au oprit la o distanță apreciabilă de necunoscuți. Investigatoarele nu detectează în nava vecină nici o urmă de materie organică. Dar mai poți să știi ce forme îmbracă viața în Univers ? Sistemele de referință ale Terrei sînt, acum mai mult decît oricînd, relative

— Ori au murit cu toții, de foarte mult timp..., se încumetă Vlad la o explicație. Asta înseamnă că astronava vine de tare departe, de la antipodul Galaxiei. Ori e o navă automată.

— Cred că-i cazul, întîi de toate, să fim cît mai prudenți, îl întrerupe Heino. Nici unul dintre noi nu poate ghici intențiile celuilalt. Vezi ? Ei rămîn în expectativă.

— Foarte bine. Să le întindem mîna. Sigur au nevoie de ajutor, de vreme ce sînt într-o situație mai proastă decît noi. Avem datoria...

— Nu uita că pînă acum n-am întîlnit niciodată alte ființe raționale. Problema contactului între lumi diferite...

— Prostii ! De la o anumită treaptă a dezvoltării, civilizațiile progresează în sens convergent. Oricîte forme particulare ar îmbrăca, lumea rațiunii e una și indivizibilă. Și la urma urmei privește la astronavă : nu diferă prea mult de „Anteu".

— Bun. Şi ce propui ?

— Mă duc la ei cu racheta auxiliară. Doar trebuie să avem iniţiativa primului pas. Altfel riscăm să rămînem aşa ani în şir, vezi bine că ei nu se grăbesc să dea semne de viaţă. Deşi continui să susţin că nu există oameni la bord.

— Rămîi aici. Mă duc eu.

Vlad face o mişcare de împotrivire, dar Heino nu-l ia în seamă. Începe să-şi dezbrace costumul de interior, ca să-şi pună scafandrul astral.

— Ia ascultă, intervine Vlad hotărît, lasă actele de bravură ! Mă iei şi pe mine sau rămînem aici amîndoi.

— Rămîi tu singur. E nevoie să stea cineva pe „Anteu", să fie pregătit pentru orice. Chiar pentru fugă. Pe urmă nu trebuie să riscăm ca o intensificare a cîmpului gravific să ne fure nava de sub nas. Cu racheta auxiliară n-am putea-o ajunge din urmă.

Are dreptate. Şi alege riscul pentru că se simte vinovat de avaria lui „Anteu". N-ar rămîne la bord nici în ruptul capului, aşa că Vlad n-are încotro şi se supune. Poate că e şi mai bine astfel — va interveni mai eficient în caz de pericol. Şi desigur un anumit grad de pericol există.

Racheta se desprinde de nava-mamă la scurtă vreme şi încet, cu infinite precauţii, începe să dea tîrcoale colosului venit din necunoscut. Pe ecran, în faţa lui Vlad, se derulează imagini ale cosmonavei străine.

— O spărtură în blindaj ! îi atrage atenţia Heino. Acolo, către proră.

— Urma ciocnirii cu vreun meteorit.

— Aşa s-ar spune.. Indiferent care-i cauza opririi motoarelor şi ce dramă s-a întîmplat cu echipajul, călătoria în derivă a navei trebuie să fi fost o adevărată odisee.

— Nu-mi dau seama, răspunde Vlad, dar nu apucă să-şi mai termine fraza.

Pe bordul colosului se aprind şiruri lungi de proiectoare, luminîndu-l ca ziua. Semnalul radio e şi el reluat, la intervale foarte scurte, ca o chemare halucinantă — s-ar părea că cineva dinăuntrul vehiculului cosmic, ori însuşi acesta, vrea să spună un anume lucru, de neînţeles pentru pămînteni.

— Venirea mea îi alertează ! observă Heino agitat.

— E o maşină, o simplă maşină ! caută Vlad să-l liniştească. Oamenii ar găsi mijloace mai adecvate...

— Maşină ? Cu atît mai rău. N-o să ne putem înţelege. Intru în navă şi-am să văd eu.

— Stai ! strigă Vlad. Nu se poate !

Heino a căzut pradă complexelor spaimei şi vinovăţiei, care-l împing implacabil spre un act nebunesc. Prietenul caută un ultim argument să-l oprească, se gîndeşte cu un efort disperat. Dar nu, nu-i nevoie Ca împinse de resorturi invizibile, flancurile colosului se deschid, asemenea petalelor unei flori monstruoase. Sub ele se aprind alte şi alte proiectoare, iar mişcarea aceasta şi năvala luminii îl paralizează pe Heino, îl face să se retragă instinctiv.

Şi iată că prin deschizături prinde să se cearnă, ca o pulbere argintie, împrăştiindu-se leneş în văluri circulare, tot mai strînse, o

ceață ce imediat după lansare devine foarte densă, o pînză irizată în continuă agitație.

— Cristale ! urlă Heino, a cărui rachetă e invadată de corpusculii argintii. Vlad, un nor de cristale !

— Vino imediat înapoi !

— Nu mai înțeleg nimic. Eu...

— Înapoi, Heino ! Pînă nu se lipesc de rachetă !

Deci asta era... Pulberea văzută de Vlad e o aglomerare de cristale. Iar astronava, fără echipaj, este depozitul acestora. La apariția rachetei auxiliare a pămîntenilor, automatele au comandat lansarea încărcăturii. Poate că sînt defecte, poate, dimpotrivă, simpla sosire a unui vehicul să constituie pentru ele semnalul de acțiune. Cine știe răspunsul exact ? Constructorii, numai ei, desigur.

— Afurisitele ! Bine că nu se iau după mine !

— Bine că n-ai apucat să intri, să te trezești prizonier. Cum îți mai veneam în ajutor ?

— Se vede că am avut și eu noroc o dată...

Prin spărtura produsă în blindajul epavei, continuă să deducă Vlad, cîteva „diamante" au scăpat afară. Asta-i singura explicație plauzibilă a prezenței lor în fluviul de hidrogen.

— Grozavă descoperire, nu ?

— Tot ce-mi doresc e s-o mai pot relata cuiva ! face Heino. Pregătește-mi platforma pentru cuplare ! Tu ce rost crezi că au toate astea ?

— Știu numai că bietele automate nu realizează inutilitatea efortului lor.

— Asta dacă au fost programate să evacueze cristalele la apariția unei nave...

— Totuși, în ce scop au fost ele construite ?

Să asigure un mediu prielnic vieții, dezintegrînd atomii din spațiul înconjurător ? O ipoteză. Sau să pregătească materia primă pentru o industrie la scară cosmică ? Să croiască un drum către miezul incandescent al planetelor... ? Colosul a fost un mijloc de transport cu posibilități proprii de acțiune. S-a rătăcit de convoiul de nave al expediției, a fost smuls de explozia vreunei stele din apropiere, a plutit bezmetic ani în șir — mii ? milioane ? — ajungînd ca prin minune aici, nevătămat, prea puțin vătămat. Automatele lansau semnalul de recunoaștere... Da... Castele de nisip, ipotezele. Gînduri și-atît, nu le poți dovedi.

Racheta coboară pe platformă, cîrligele de cuplaj o ancorează solid. În jurul navei de alături joacă în lumină grindina ciudatelor cristale. Grăunțele desfac membrane delicate și fabrică de zor, cu splendida nevinovăție a unor mașini, amestecuri de substanțe, desăvîrșit de inutile amestecuri de substanțe. Proiectoarele presară norii cu feerice sclipiri multicolore. Inutil ? Totul să fie inutil ? Spectacolul acesta rezervat numai și numai oamenilor ?

„Anteu" se va depărta, să se ferească de atacul acestor mașini-cristale. Și va rătăci ici-colo, în așteptarea unei destul de nesigure salvări. Colosul în schimb are să fie mistuit de propria lui încărcătură, căreia, o dată scăpată de sub control, are să-i cadă sigur victimă. Ultima mărturie a existenței lui vor fi cele cinci cristale capturate de pămînteni și filmul aventurii acestora.

★

În afara astronavei norul galactic se leagănă maiestuos, imitînd docil, dar în sens invers, ca o oglindă mirifică, legănările complexului aparat. Mişcarea e greu de urmărit de la o clipă la alta, dar dacă eşti atent observi pe ecran, la intervale de cîteva ceasuri, că stelele din apropiere şi-au schimbat poziţia. Heino şi Vlad le privesc tot mai îndelung, cuprinşi de aceeaşi mută resemnare. Nu mai cred că vor fi salvaţi.

Din cînd în cînd se duc împreună să controleze cristalele, acum inofensive. N-au ce să-şi spună. Se întorc la fel de tăcuţi în sala de observaţie.

Monatonă, vocea automatului lansează mereu şi mereu aceleaşi apeluri :

— „Anteu" !... Vorbeşte „Anteu" !... Repetaţi semnalul de recunoaştere !

Zile şi nopţi în şir cuvintele îşi iau zborul de la bord şi pier fără răspuns.

— Crezi că... ? deschide gura Heino într-o seară, dornic să mai schimbe două-trei vorbe cu celălalt.

— Nu cred, bombăne ursuz Vlad, urmărind pe ecran traiectul derivei.

— Nici eu.

— Perfect ! Atunci du-te şi te culcă ! îi retează grosolan intenţia Vlad.

— Care ţi-e ultima dorinţă ? continuă cu cinism Heino.

— Să te-aud sforăind ! îi răspunde spontan Vlad, tot mai atent la ce se petrece pe ecran. În jurul unei stele cîteva puncte luminoase. Sateliţi ? Îi vine să zîmbească. Visează permanent la o lume necunoscută.

— Noapte bună, ipohondrule ! Am să te-ndop o săptămînă numai cu compot de gutui ! Poate-ţi trece !

În clipa aceea un glas bărbătesc, grav şi calm prinde viaţă din difuzoare :

— Atenţiune, „Anteu" ! Am recepţionat apelurile voastre ! Aici racheta de intervenţie „Coandă" P 23. Vă interceptăm peste 11 ore. Atenţiune, „Anteu"...

— Noapte bună ! îi urează Vlad lui Heino şi se apleacă stînjenit deasupra pupitrului de comandă.

— Comutează pe emisie directă ! strigă Heino neîncrezător.

— Dacă mai poţi vorbi, încearcă tu, şopteşte răguşit celălalt.

Se lasă pe spate în fotoliu. Închide ochii. Îl aude pe Heino cum se precipită să răspundă :

— Aici „Anteu" ! Aici „Anteu" ! Am recepţionat comunicarea ! Vă aşteptăm !

— Bine că mai avem compot de gutui pînă atunci ! mormăi Vlad cam anapoda.

Se chinuieşte să zîmbească.

SFÎRŞIT

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reuşit, cu multă dăruire,
muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecţie.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala!)

Citiți publicațiile noastre:

- Știința Tehnica
- COLECȚIA „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
- TEHNIUM 72

IANUARIE 1972

PREȚUL 1 LEU | 41007